

» Τρίτο θρησκευτικό χρέος τῶν ἀνθρώπων πού ἔμεναν στη ζωὴ πρὸς τοὺς πεθαμένους ἦταν τὸ χρέος τῆς προσφορᾶς ὑλικῶν δώρων. Ἡ προσφορὰ αὐτὴ εἶχε ὡς σκοπὸ τὸν ἐξευμενισμό τῶν νεκρῶν.

» Ἀπὸ τῆ λατρεία τῶν ψυχῶν καὶ μὲ τὴν ἐπίδραση τῆς θρησκείας τοῦ ἐξελληνισμένου θεοῦ Διονύσου, τοῦ Ὁρφοισμοῦ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, ἡ πίστη τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου στη ζωὴ τοῦ Ὑπερέραν ἀποκορυφώθηκε, μὲ τὴ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος, στὴν πίστη τῆς Ἀθανασίας. Στὴν πίστη τῆς ἀθανασίας τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς τοῦ Ἀνθρώπου, ὡς προσώπου. Πίστη, πού ἀπὸ τὴ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος πέρασε στη Χριστιανικὴ Θρησκεία καὶ μὲ τὸ Χριστιανισμό ἐκυριάρχησε στὸ πιὸ πολιτισμένο τμήμα ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV. ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ, ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ.

1. ΙΟΥΔΑΪΣΜΟΣ.

Οἱ εἰδικοί ἐρευνητὲς τῆς πνευματικῆς Ἱστορίας τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Λαοῦ δὲν ὁμοφωνοῦν κι' ἔχουν πολὺ διαφορετικὲς ἀπόψεις ἀπάνω στὸ ζήτημα τῶν κοσμοερμηνευτικῶν ἀντιλήψεων καὶ θεωριῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Κόσμου. Ὁ ἅγιος Θωμᾶς ὁ Ἀκινάτης ἔχει τονίσει, πὼς ὁ Ἰουδαϊκὸς Λαὸς δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὴν ἰδέα τῆς ἐπιβίωσης τοῦ Ἀνθρώπου μετὰ τὸ θάνατο καὶ τῆς μέλλουσας ζωῆς. Ἄλλος εἰδικὸς ἐρευνητὴς καὶ μελετητὴς τῆς ζωῆς τῶν Ἀνατολικῶν λαῶν, ὁ JEAN PIERRE ABEL REMUSAT (1788—1832), ἔχει τονίσει, πὼς τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ περιοῦσιου λαοῦ τοῦ Κυρίου, τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Λαοῦ, περιοριζόσαν μόνον στὴν ἐπίγεια ζωὴ.

Ὡς τόσο εἶναι βέβαιο, πὼς ὁ Ἰουδαϊκὸς Λαὸς εἶχε συλλάβει, ἀπὸ τοὺς πιὸ μακρυνοὺς καιροὺς, τὴν ἰδέα τῆς πέρ' ἀπὸ τὸν τάφο ζωῆς, ἀλλὰ στὸ πεσσιμιστικὸ πνεῦμα τῶν γειτονικῶν λαῶν του, τῶν λαῶν τῆς Μεσοποταμίας. Ὁ Ἄδης τῶν Ἑβραίων μοιάζει πολὺ μὲ τὸν Ἄδη τῶν Βαβυλωνίων καὶ εἶναι ἕνας ἄπειρος κοινὸς κατασκονισμένος καὶ ὄλοσκότεινος τόπος, ὅπου φυτοζωοῦν οἱ χλωμὲς σκιὲς τῶν πεθαμένων χωρὶς καμμιά διάκριση ἀγαθῶν καὶ κακῶν. Ὁ Ἰὼβ (Κεφ. 10. 22) μιλάει γιὰ ζοφερὸ τόπο, ἀπ' ὅπου δὲ γυρίζει κανεὶς, «γῆν σκότους αἰωνίου, οὗ οὐκ ἔστι φέγγος, οὐδὲ ὄραν ζωὴν βροτῶν.» Ἐπίσης ὁ Ἐκκλησιαστὴς τονίζει, πὼς ἕνα ζωντανὸ σκυλὶ ἀξίζει πιὸ πολὺ ἀπὸ ἕνα ψόφιο λιοντάρι καὶ παραινεῖ τὸν Ἀνθρώπονὰ ζῆ τὴ ζωὴ του ἀπάνω στη Γῆ καὶ κάτω ἀπὸ τὸν Ἥλιο «μὲ τὴ γυναίκα πού ἔχει ἐρωτευθῆ» «ὅτι οὐκ' ἔστι ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν Ἄδη» (Κεφ. Θ.4,10.)

Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως καὶ μὲ τὴν ἐπίδραση ἴσως ἀπ' τὸ ἕνα μέρος τοῦ Μασδεϊσμοῦ, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τοῦ νέου πνεύματος, πού ἐδημιουργήθηκε ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς δοκιμασίες κι' ἐθνικὲς τραγωδίες τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Λαοῦ (τὴν ὑποταγὴ του κάτω ἀπὸ ξένους λαοὺς) γιὰ τὸ μέλλον του καὶ τὰ

ιστορικά πεπωμένα του, ἐβγῆκε ἡ νέα Ἰουδαϊκὴ κοσμοθεωρία, ποὺ τὴ χαρακτηρίζει ἡ πίστη στὴ μέλλουσα συντέλεια τοῦ Κόσμου καὶ στὴν τελευταία Κρίση, στὴν Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καὶ σὲ μιὰ μέλλουσα εὐδαιμονισμένη ζωὴ τῶν ἀγαθῶν.

Ἡ νέα κοσμοθεωρία ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς πίστεως στὴν ἐθνικὴ ἀνάσταση καὶ τὴ μελλοντικὴ ἀχτινοβολία τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Λαοῦ. Μὲ τὸ ἴδιο πνεῦμα ἡ πίστη στὴν τελευταία Κρίση (Δευτέρα Παρουσία) πλαταίνει καὶ γίνεται καθολικὴ πίστη ὅλου τοῦ Κόσμου. Κατὰ τὴν πίστη αὐτὴ οἱ νεκροὶ ὅλων τῶν γενεῶν ὅλων τῶν λαῶν καὶ ὅλων τῶν ἐποχῶν θ' ἀναστηθοῦν ἀπὸ τοὺς τάφους τους καὶ θὰ παρουσιαστοῦν μπροστὰ στὸ Θεό, γιὰ νὰ τοὺς κρίνῃ ἀνάλογα μὲ τὰ ἔργα τους ἀπάνω στὴ Γῆ. Οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ δίκαιοι θὰ πᾶνε στὸν Παράδεισο, ὅπου θὰ ζήσουν εὐτυχισμένη ζωὴ, καὶ οἱ κακοὶ θὰ γκρεμιστοῦν μέσα στὴν Κόλαση.

2. ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ.

Ἡ βασικὴ πίστη τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως διαμορφώθηκε ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο, εἶναι ἡ πίστη στὴ μέλλουσα Ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Ἡ πίστη στὸ Θεὸ καὶ στὴν Ἀθανασία (τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς τοῦ Ἀνθρώπου, ὡς προσώπου), εἶναι ἡ κορυφὴ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας.

Στὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας ὁ Χριστιανισμὸς ὑψώνει τὸ μυστήριον ὅλων τῶν μυστηρίων τῆς Δημιουργίας καὶ τῆς Ζωῆς, τὸ μυστήριον τῆς λύτρωσης τοῦ Ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ Θάνατο. Μὲ τὸ σταυρὸ καὶ τὸ φυσικὸ θάνατο. Γιὰ τὴ λύτρωση αὐτῆ τοῦ Ἀνθρώπου θὰ χρειαστῆ νὰ ἐνανθρωπιστῆ καὶ νὰ κατέβῃ στὸν Κόσμο ὁ ἴδιος ὁ Θεός, νὰ μαρτυρήσῃ καὶ νὰ σταυρωθῆ ἀπάνω στὸ Γολγοθᾶ. Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ, θὰ λυτρωθῆ τὸ Ἀνθρώπινο Γένος ἀπὸ τὸ Θάνατο καὶ θ' ἀναστηθῆ ὁ Ἀνθρώπος μέσα στὸν Κόσμο τῆς Ἀθανασίας καὶ τῆς αἰώνιας Ζωῆς.

Τὸ Ἀνθρώπινο Πνεῦμα ἀνεβαίνει ἐδῶ στὸν οὐρανὸ τῆς Αἰωνιότητος καὶ ἡ Ἀνθρώπινη Ψυχὴ αἰστάνεται νὰ πλέῃ μέσα στὶς ἀπέραντες φωτοθάλασσες τῶν ἡλιονησιῶν τῶν θείων Μακάρων. Στὴν πνευματικὴ Ἱστορία ὅλης τῆς Ἀνθρωπότητας δὲν ὑπάρχουν βαθυτέροι λόγοι ἀπὸ τοὺς ἀναστάσιμους λόγους τῆς Ἑλληνικῆς Χριστιανικῆς Ὁρθοδοξίας: «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ ΕΚ ΝΕΚΡΩΝ ΘΑΝΑΤΩ ΘΑΝΑΤΟΝ ΠΑΘΗΣΑΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΜΝΗΜΑΣΙ ΖΩΗΝ ΧΑΡΙΣΑΜΕΝΟΣ.» Ὁ Χριστός, ποὺ σταυρώνεται καὶ ἀνασταίνεται, εἶναι ὁ αἰώνιος πνευματικὸς Ἀνθρώπος. Μὲ τὸ φυσικὸ θάνατο καὶ τὴν ἀπόλυτη πνευματοποίηση μὲ τὴν ἀρετὴ ὁ Ἀνθρώπος κατακτᾷ τὴν Ἀθανασία, τὴν Αἰωνιότητα.

Τὸ κεντρικὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὸν Κόσμο, στὸ φῶς τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας, εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς Ἀθανασίας, τῆς ὑπερνίκησης καὶ τῆς συντριβῆς τοῦ Θανάτου. Ὁ Χριστιανισμὸς εὐαγγελίζεται τὴν Ἀνάσταση τοῦ Ἀνθρώπου ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο καὶ τὴν

αιώνια εὐδαιμονισμένη ζωὴ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν δικαίων. Κοσμοθεωρία ὀπτιμιστική, χαρᾶς καὶ νίκης (μὲ τὸν πόνο, τὸν ἀγῶνα, τὴ θυσία, τὸ σταυρὸ καὶ τὸν ὑλικὸ φυσικὸ θάνατο), συντριβῆς τοῦ Θανάτου καὶ θριάμβου τῆς Ζωῆς. Θριάμβου τοῦ Πνεύματος, τοῦ Φωτός, τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τῆς Ἀρετῆς!

3. ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ.

Ἡ Θρησκεία τοῦ Ἰσλαμισμοῦ εἶναι μιὰ Ἀραβικὴ μορφή τοῦ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξορία τῶν Ἑβραίων Ἰουδαϊσμοῦ πλουτισμένη μὲ Ἰουδαϊκὰ καὶ Χριστιανικὰ στοιχεῖα. Μιὰ μορφή Θρησκείας, ποὺ ἀντιγράφει, μὲ καθαρὰ ὑλιστικὸ πνεῦμα, τὶς Ἰουδαϊκὰς καὶ Χριστιανικὰς θεωρίες γιὰ τὸν Κόσμο. Ἡ βασικὴ ἰδέα τοῦ Μωαμεθανισμοῦ εἶναι ἡ πίστις σ' ἓνα καὶ μοναδικὸ παντοδύναμο Θεό, ποὺ στὴν τελευταία Κρίση θὰ κρίνῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀγαθοὺς καὶ κακοὺς. Οἱ ἀγαθοὶ θὰ πᾶνε στὸν Παράδεισο, ὅπου θὰ χαροῦν ὅλες τὶς χαρὰς καὶ ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις τοῦ Κόσμου — σὲ καθαρὰ ὑλιστικὸ νόημα — καὶ οἱ κακοὶ θὰ γκρεμιστοῦν μέσα στὴν Κόλαση.

Γενικὰ ὁ Μωαμεθανισμὸς εἶναι μιὰ παραλλαγή τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ ἀπόλυτη κυριαρχία σ' αὐτὴ τοῦ πνεύματος τῆς ὑλιστικῆς βιοθεωρίας τῆς Ζωῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Υ. ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ. ΟΙ ΛΑΟΙ ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ, ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ.

Ἡ μελέτη τῆς Ἱστορίας ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας, τόσο τῆς οἰκονομικοκοινωνικοπολιτικῆς, ὅσο καὶ τῆς πνευματικῆς Ἱστορίας τους, ἀποκαλύπτει, μὲ τὸ φαινότερο τρόπο, τὴν κολασσιαία ἐπίδραση τῶν κοινωνιολογικῶν ὅρων καὶ συνθηκῶν τῆς ζωῆς τῶν λαῶν αὐτῶν στὴ διαμόρφωση τῆς ψυχολογίας τους καὶ τῆς πνευματικῆς Ἱστορίας τους. Ὁ Κόσμος τῆς Ἀσίας εἶναι ὁ κόσμος ποὺ ζεῖ κάτω ἀπὸ τὴ δίχως κανένα ἀπολύτως περιορισμὸ πολιτικὴ ἐξουσία καὶ κυριαρχία, κάτω ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη πολιτικὴ Μοναρχία. Ὁ κόσμος τοῦ κράτους τοῦ Ζόφου, τοῦ ἀπολύτου Δεσποτισμοῦ καὶ τῆς πιδό τρομερῆς καὶ πιδό φριχτῆς σκλαβιάς κι' ἐκμετάλλευσης τῶν πολλῶν ἀπὸ τοὺς λίγους, τῆς τελείας καὶ ἀπόλυτης πολιτικῆς ἀπονέκρωσης κι' ἐξουθένωσης καὶ ἀνυπαρξίας τοῦ Ἀνθρώπου, ὡς ἐλεύθερου ἀτόμου κι' ἐλεύθερης ὑπαρξίας ποὺ προσδιορίζει καὶ νομοθετεῖ ἡ ἴδια τοὺς ὅρους καὶ τοὺς νόμους τῆς ζωῆς της μέσα στὸν Κόσμο. Ἡ ζωὴ, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ περικοχία τοῦ Ἀνθρώπου τῆς Ἀσίας ἦταν, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἐμφάνισής του ἀπάνω στὴ σκηνὴ τοῦ Κόσμου, πάντα στὰ χέρια, στὴν αὐθαίρετη θέληση καὶ στὴν ἀπόλυτη ἐξουσία καὶ διάθεση τῶν μοναρχῶν — ἀπολυταρχῶν καὶ τῆς ἀπειρης στρατιᾶς τῶν φεουδαρχικῶν ἀρχόντων, δεσπο-

τῶν, σατραπῶν, τυράννων, ἐκμεταλλευτῶν, βασανιστῶν καὶ καταστροφέων τῶν λαῶν. Ὁλος ὁ Κόσμος τῆς Ἀσίας, στήν ἀπόλυτη πραγματικότητα, δὲν ἦταν παρὰ ἓνας κόσμος ἀνθρώπων ζωντανῶν νεκρῶν, ζωντανῶν πτωμάτων.

Ἡ πολιτική, κοινωνική, οἰκονομική αὐτὴ ἀπόλυτη πραγματικότητα τοῦ Κόσμου τῆς Ἀσίας δὲν ἦταν δυνατό, φυσικά, σύμφωνα μὲ τοὺς φυσικοὺς παγκόσμιους καὶ παναιώνιους νόμους τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπινων κοινωνιῶν, παρὰ νὰ βρῆ τὴν ἔκφρασή της καὶ τὴ διαιώνισή της στήν πνευματικὴ ζωὴ τῶν Ἀσιατικῶν λαῶν, καὶ στὴ Μυθολογία καὶ στὴ Θρησκεία καὶ στήν Τέχνη καὶ στὴ Φιλοσοφία. Ὅλες οἱ ἰδεολογίες τοῦ Ἀσιατικοῦ Κόσμου, ὅλες οἱ θρησκείες του καὶ ὅλες οἱ φιλοσοφίες του στὸ βάθος ἐμπνέονται ἀπὸ τὸ μηδενιστικὸ πνεῦμα, ποὺ ἐκυριαρχοῦσε ἀπόλυτα σ' ὅλη τὴν πολιτικοοικονομικοκοινωνικὴ ζωὴ του, καὶ δὲν εἶναι, στήν ἀπόλυτη πραγματικότητα, παρὰ θρησκείες καὶ φιλοσοφίες ἀπολύτου Πessimismοῦ καὶ Μηδενισμοῦ, θρησκείες καὶ φιλοσοφίες ἄρνησης τῆς Ζωῆς.

Φυσικὰ μέσα στὸ κλίμα τῶν pessimisticῶν καὶ μηδενιστικῶν αὐτῶν ἰδεολογιῶν, κοσμοερμηνειῶν καὶ βιοθεωριῶν δὲν εἶχε καμμιά ἀπολύτως θέσις ἢ πίστις στὴ μέλλουσα ζωὴ καὶ στήν προσωπικὴ ἀθανασία τοῦ ἀνύπαρχτου στήν πραγματικότητα Ἀνθρώπου, ὡς ἐλεύθερου πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἀτομικοῦ ὄντος, στήν ἀθανασία, στὸ νόημα τοῦ Πλατωνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἀπ' τὸ ἓνα μέρος τὸ Ἄπειρο τῆς φύσης τῆς Ἀσίας, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τὸ Ἄπειρο τῆς Ἀσιατικῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, τῆς Ἀσιατικῆς ἀπολυταρχικῆς Μοναρχίας, ἐθεμέλιωσαν τὸ κράτος τοῦ ζόφου τοῦ Ἀσιατικοῦ ἀπολύτου Μηδενισμοῦ.

Τὰ φυσικὰ ἀνθρῶ ὄλων τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν καθεστώτων τῆς Βίας καὶ τῆς Τυραννίας στήν πνευματικὴ ζωὴ ὄλων τῶν λαῶν εἶναι ἀπ' τὸ ἓνα μέρος ἡ ἄρνησις τῆς Ζωῆς, ὁ Ἀσκητισμὸς, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος ἡ ἄρνησις τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας, τοῦ πνευματικοῦ φωτός, ὁ Μυστικισμὸς. Καὶ ὁ Ἀσκητισμὸς καὶ ὁ Μυστικισμὸς εἶναι τὰ κατ' ἐξοχὴν ἀνθρῶ τοῦ πνευματικοῦ κήπου τῆς Ἀσίας, ἡ πεμπτουσία τοῦ Ἀσιατικοῦ Pessimismοῦ — Μηδενισμοῦ. Μέσα στὸ πνευματικὸ αὐτὸ κλίμα τοῦ Ἀσιατικοῦ Κόσμου ἐβλάστησε τόσο ἡ pessimisticὴ καὶ μηδενιστικὴ Μεταφυσική, ὅσο καὶ ἡ pessimisticὴ καὶ μηδενιστικὴ Ἠθικὴ τῶν Ἀσιατικῶν Λαῶν.

1. ΙΝΔΟΙ. ΙΝΔΟΥ·Ι·ΣΜΟΣ.

Ἡ μεταφυσικὴ τῶν Ἰνδῶν, ἐπιρροασμένη ἀπὸ τὴ μεταφυσικὴ τῶν Ἀρίων ἐπιδρομέων καὶ κατακτητῶν τῶν Ἰνδιῶν στὴς ἀρχές τῆς δεύτερης χιλιετηρίδας π.Χ., βασίζεται ἀπάνω στὴ θεωρία μιᾶς ἠθικῆς τάξης τοῦ Κόσμου, ποὺ ὁ θεμελιακὸς της νόμος εἶναι ὁ νόμος τοῦ Κάρμα. Κατὰ τὸ νόμο αὐτὸ καμμιά πράξις τῆς ζωῆς τοῦ Κόσμου, καλὴ ἢ κακὴ, δὲ χάνεται ποτέ. Ὁ ἴδιος νόμος ἐπιβάλλει τὴ θεωρία τῆς μετεμψύχωσης τῶν ψυχῶν. Τὸ

ποσὸ τοῦ Κάρμα, ποὺ συσσωρεύεται στὴ διάρκεια μιᾶς ὑπαρξῆς, δὲ χάνεται μὲ μόνο τὸ γεγονός τοῦ θανάτου καὶ συνεπῶς πρέπει νὰ μεταβιβαστῆ σὲ μιὰ μεταγενέστερη ὑπαρξή.

Ἀπὸ τὴ σύνθεση τῶν μεταφυσικῶν κοσμοθεωριῶν τῶν αὐτοχθόνων Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐπιδρομέων Ἀρίων κατακτητῶν βγήκε ἡ πρώτη θρησκεία τοῦ Ἰνδικοῦ Πολυθεϊσμοῦ, ἡ φυσικὴ θρησκεία τῶν Ἰνδικῶν Βεδῶν, ποὺ δὲ διαφέρει καὶ πολὺ ἀπὸ τὶς ἄλλες πρώτες φυσικὲς πολυθεϊστικὲς θρησκείες ὅλου τοῦ ἄλλου Κόσμου, τὴν πρώτη φυσικὴ πολυθεϊστικὴ θρησκεία τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τὶς πολυθεϊστικὲς φυσικὲς θρησκείες τῶν ἄλλων λαῶν τῆς Βόρειας Εὐρώπης (Γερμανῶν, Σκαντιναυῶν). Στὶς ἀρχὲς τῆς φυσικῆς αὐτῆς θρησκείας τοῦ Ἰνδικοῦ Πολυθεϊσμοῦ οἱ Ἰνδοὶ ἔθαφταν τοὺς νεκροὺς τους — ἀργότερα τοὺς ἔκαιγαν — καὶ τοποθετοῦσαν μέσα στοὺς τάφους τους ὅλα ἐκεῖνα τὰ πράγματα ποὺ τοὺς ἐχρειαζόσαν γιὰ νὰ συνεχίσουν κάτω ἀπὸ τὴ Γῆ τὴν ἐπίγεια ζωὴ τους ἀκριβῶς καὶ τελείως ἀπαράλλαχτα ὅπως γινόταν καὶ στὴν πρώτη ἀρχαία Ἑλληνικὴ Θρησκεία (σελ. 62).

Ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῆς πρώτης αὐτῆς φυσικῆς Ἰνδικῆς θρησκείας εἶδαν τὸ φῶς στὸν 8ο — 7ο π.Χ. αἰῶνα οἱ Οὐπανισάδες (μυστικιστικὲς διδασκαλίες) τῶν Ἰνδιῶν, ποὺ ἀναπτύσσουν μεταφυσικὲς θεωρίες ἀσύγκριτα πιὸ ἐξελιγμένες ἀπὸ τὴν πρώτη μεταφυσικὴ κοσμοθεωρία τῆς θρησκείας τῶν Βεδῶν. Ἡ μεταφυσικὴ τῶν Οὐπανισάδων δέχεται μιὰ πρώτη παγκόσμια καὶ παναιώνια ἀρχή, τὸ Βραχμᾶ. Ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶναι ἡ ὑπόσταση ὅλου τοῦ Κόσμου καὶ ὅλων τῶν ἐκδηλώσεών του. Κάθε «προσωπικὸ ἐγὼ» εἶναι ἓνα μέρος τῆς παγκόσμιας αὐτῆς ἀρχῆς καὶ ἡ ὑπέριστα σοφία εἶναι ἡ σοφία τῆς συνείδησης τῆς βασικῆς αὐτῆς ταυτότητας τοῦ Παντός καὶ τῆς παραφροσύνης τῆς κοσμικῆς Φαινομενικότητας, πηγῆς ὅλων τῶν ὀδυνῶν καὶ δοκιμασιῶν καὶ ὅλων τῶν δυστυχιῶν καὶ τραγωδιῶν τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Καρπὸς τῆς τρέλλας τῆς κοσμικῆς Φαινομενικότητας εἶναι ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ τὸ πάθος καὶ ἡ μανία τῆς προσήλωσης στὴν ἀρχὴ τῆς Ἀτομικότητας. Καὶ στὴ μεταφυσικὴ τῶν Ἰνδιῶν εἶναι φανερὴ ἡ ἐπίδραση τῆς πίστεως στὴ μετεμψύχωση, πιθανότατα πίστεως τοῦ Ἰνδικοῦ λαοῦ πρὶν ἀπὸ τὴν κατάκτησή του ἀπὸ τοὺς Ἀρίους ἐπιδρομεῖς.

Ἀπὸ τὴ σύνθεση τῆς πρώτης ἀρχέγονης πίστεως τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν νέων θεωριῶν ἐβγήκε ἡ πίστη ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὸ νόμο τοῦ Κάρμα. Ἡ θεωρία τοῦ νόμου τοῦ Κάρμα, τοῦ νόμου τῆς Αἰτιότητας, εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ βασικὲς θεωρίες τῆς μεταφυσικῆς τῶν Ἰνδῶν καὶ ἀπάνω στὴ θεωρία αὐτὴ στηρίζεται καὶ ὅλο τὸ οἰκοδόμημα τῆς ἠθικῆς τοῦ Ἰνδικοῦ Λαοῦ. Σύμφωνα μὲ τὴ θεωρία αὐτὴ ὅλες οἱ πράξεις τοῦ Ἀνθρώπου, ποὺ ἐνισχύουν τὴν Ἀτομικότητα, ὁ ἐγωϊσμὸς, ἡ ἀκολασία, ἡ βία, δυναμώνουν τὸ Κάρμα κάθε ὄντος καὶ τοῦ καθορίζουν μιὰ νέα μετὰ τὸ θάνατό του κατώτερη καὶ χειρότερη καὶ συνεπῶς ὀδυνηρότερη καὶ τραγικώτερη στὸ μέλλον ὑπαρξή χωρὶς κανένα τέλος. Ἀντίθετα ὁ πόλεμος ἐναντίον τῶν φυσικῶν παθῶν καὶ τῶν ἀτομικιστικῶν καὶ ἐγωϊστικῶν τάσεων, ἐνστίχτων καὶ ὀρμημεμφύτων, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐξύψωση τοῦ Ἀνθρώπου σὲ μιὰ ὑψηλότερη σφαῖρα καλύστερων νέων ἐνσαρκώσεων. Στὴν κατάστασι αὐτὴ ὁ σο-

φως μπορεί να φτάσει μιὰ μέρα προοδευτικὰ στὴ λύτρωσή του ἀπὸ τὸν ἀπαίσιον καὶ ὀλέθριον Καρμικὸ νόμον τῶν νέων ἐνσαρκώσεων καὶ ἀναγεννήσεων καὶ νὰ βρῆ τὴν εὐδαιμονία στὴν ἔνωσή του μὲ τὸ Βραχμά, τὴν πρώτη ἀρχὴ τοῦ Κόσμου.

Αὕτὴ εἶναι ἡ οὐσία τῆς Ἰνδικῆς πίστεως, ποὺ ἔμεινε ἀναλλοίωτη καὶ ἀμετακίνητη σ' ὅλους τοὺς αἰῶνες καὶ ὡς τις ἡμέρες μας. Γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ Ἰνδικοῦ Κόσμου βάση τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ εἶναι ὁ νόμος τοῦ Κάρμα, ὁ νόμος τῶν ἀέναων νέων ἐνσαρκώσεων, μετεμψυχώσεων, γεννήσεων.

Ἀπὸ τὴν πεσσιμιστικὴ αὐτὴ μεταφυσικὴ τοῦ Βραχμανισμοῦ ἐπήγαγε καὶ ἡ Ἰνδικὴ ἠθικὴ. Στὸ βαθύτερον νόημα τῆς μεταφυσικῆς καὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Βραχμανισμοῦ ὁ μοναδικὸς δρόμος, ποὺ ὁδηγεῖ στὴ μεταφυσικὴ λύτρωση τοῦ Ἄνθρώπου, εἶναι ὁ δρόμος τῆς Γνώσεως, μὲ τὴ σκέψη καὶ τὴν ἀσκήση, εἴτε μὲ τις προσωπικὲς δυνάμεις κάθε ἀνθρώπινου ὄντος, εἴτε μὲ τὴ συντρομὴ καὶ τὴ βοήθεια ἐνὸς θεοῦ.

2. ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ.

Ἡ θρησκεία τοῦ Βουδδισμοῦ εἶναι τὸ τελειότερον καὶ χαρακτηριστικώτερον ἄνθος τοῦ πνεύματος τῆς Ἀσίας καὶ τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ Ἀσιατικοῦ μεταφυσικοῦ Πεσσιμισμοῦ καὶ Μηδενισμοῦ.

Ὁ Βουδδισμὸς εἶναι μιὰ καθαρὰ φιλοσοφικὴ κοσμοθεωρία, ποὺ εἶδε τὸ φῶς στὸν 5ο π.Χ. αἰῶνα ὡς δημοκρατικὴ, εὐαγγελικὴ καὶ ἀντικληρικὴ αἵρεση ἐναντίον τοῦ Βραχμανισμοῦ.

Σύμφωνα μὲ τὰ θεμελιώδη δόγματα τοῦ Βουδδισμοῦ ὁ Βούδδας δὲν ἦρθε στὸν Κόσμον οὔτε ὡς σωτήρας καὶ λυτρωτῆς, οὔτε ὡς ἐνσαρκωμένος κι' ἐνανθρωπισμένος θεός, οὔτε ὡς θρησκευτικὸς καὶ κοινωνικὸς μεταρρυθμιστής, ἀλλ' ἀπλὰ καὶ μόνο ὡς πνευματικὸς καθοδηγητῆς καὶ διαφωτιστῆς τῶν ἀνθρώπων, πνευματικὸς καθοδηγητῆς, ποὺ δείχνει τὸν ἀληθινὸ δρόμον τοῦ ξυπνήματος (Βούδδ) τῆς ἀνθρώπινης συνείδησης μέσα στὴν ἀληθινὴ γνῶση.

Κατὰ τὴν κοσμοθεωρία τοῦ Βουδδισμοῦ τὸ Πᾶν εἶναι φαινομενικότητα, ἀδιάκοπη ροὴ καὶ ἀκατάπαυτη ἀλλαγὴ, αἰώνιο Γίγνεσθαι, μὴ πραγματικότητα. Στὴν ἀπόλυτη πραγματικότητα δὲν ὑπάρχει ἀπολύτως τίποτα, οὔτε ὕλη, οὔτε πνεῦμα, δὲν ὑπάρχουν οὔτε φυσικὰ ὄντα, οὔτε πνευματικὲς μονάδες, οὔτε ἀρχέγονες πρωταρχικὲς οὐσίαι, ποὺ θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ βγῆ ἀπ' αὐτὲς ὕλο τὸ ὕλικὸ καὶ ὅλο τὸ ψυχικὸ Σύμπαν.

Ὁ Βουδδισμὸς, ποὺ θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηριστῆ καὶ νὰ δοριστῆ, σύμφωνα μὲ τὴν ὀρολογία τῆς Νεώτερης Εὐρωπαϊκῆς Φιλοσοφίας, ὡς ἀπόλυτος Φαινομενισμὸς, διαλύει τὸ ἄτομον, τὸ ἀτομικὸ ἐγώ, τὴν προσωπικὴ συνείδηση, τὸ Ὑποκείμενον, τὶς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις τοῦ Κόσμου, σὲ μιὰν ἀδιάκοπη ροὴ οὐδέτερων «πραγματικοτήτων», ποὺ συνδυάζονται καὶ ἀλληλοδιασταυρῶνται σὲ διάφορες μορφὲς καὶ ποὺ τὸ γίγνεσθαι τους βασίζεται σὲ ἀύστηροὺς καθολικοὺς παγκόσμιους νόμους. Οἱ νόμοι αὗτοι εἶναι

μορφές ἑνὸς καὶ μοναδικοῦ νόμου, τοῦ νόμου τοῦ Κάρμα, τοῦ παγκόσμιου νόμου τῆς Αἰτιότητας. Ὁ νόμος αὐτὸς ἐπιβάλλει τὴ διατήρηση κάθε πράξης καὶ τὴν προέκτασή τοῦ παρελθόντος μέσα στὸ παρὸν καὶ στὸ μέλλον.

Ἡ μεταφυσικὴ κοσμοθεωρία τοῦ Βουδδισμού ἀποκορυφώνεται στὴν ἄρνηση τῆς ἔννοιᾶς τῆς «ψυχῆς» τοῦ Ἀνθρώπου. Κατὰ τὴ Βουδδιστικὴ κοσμοθεωρία ἓνα ὄν δὲν εἶναι παρὰ τὸ ρεῦμα, ποὺ ρεεὶ ἀκατάπαυτα καὶ μεταβάλλεται αἰώνια (χωρὶς κανένα ἀπολύτως ἑγὼ ποὺ νὰ τὸ κατευθύνῃ), τὸ ρεῦμα δυνάμεων, ποὺ συσσωρεύονται στὸ ροῦ προηγούμενων ὑπάρξεων καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ἐξελίσσονται καὶ στὴν ἐξέλιξή τους ν' ἀποτελοῦν ἐκεῖνο ποὺ στὰ μάτια μας φαίνεται πὼς εἶναι ἓν ἄτομο (στὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀλυσίδα τῶν λεγόμενων ψυχικῶν καταστάσεων). Ὅλοι οἱ πόνοι καὶ ὄλες οἱ λύπες, ὄλες οἱ θλίψεις, ὀδύνες, δυστυχίες καὶ τραγωδίες τῶν ἀνθρώπων ἔχουν ὡς μόνη πηγὴ τους τὸν ἀνόητο καὶ παράλογο «πόθο τῆς ζωῆς» τοῦ Ἀνθρώπου μέσα σ' ἓνα κόσμο φαινομενικότητας, αὐταπάτης καὶ ὄνειροφαντασιῶς, ὅπου τίποτε δὲν εἶναι καὶ δὲν ὑπάρχει στὴν πραγματικότητα καὶ στ' ἀληθινά. Πόθο, ποὺ μεταφράζεται φυσικά, μοιραία καὶ ἀναπόφευχτα σὲ νέες ἀναγεννήσεις καὶ ζωές, ὀλοένα κατώτερες καὶ χειρότερες καὶ συνεπῶς ὀδυνηρότερες, δραματικώτερες καὶ τραγικώτερες. Οἱ νέες αὐτὲς ζωές πηγάζουν ἀπὸ τὴ θέληση τῆς διάρκειας, τῆς σταθερότητας καὶ τῆς μονιμότητας, τῆς Ἀτομικότητας καὶ τῆς κατοχῆς, καὶ ἔχουν ὡς φυσικὸ ἀποτέλεσμα μεγαλύτερες ὀδύνες καὶ δυστυχίες.

Ἡ κοσμοθεωρία αὐτὴ τοῦ Βουδδισμού ἀποκορυφώνεται στὴ θεωρία, πὼς ὁ κύκλος τοῦ νόμου τοῦ Κάρμα, τοῦ αἰωνίου Γίγνεσθαι μέσα σ' ἓνα κόσμο Φαινομενικότητας, τὸν κόσμο τῆς θεᾶς Maya τῶν Ἰνδῶν, μπορεῖ νὰ κοπῆ μόνο μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ ἴδιου τοῦ νόμου ποὺ τὸν δημιουργεῖ, στὴ θεωρία, πὼς ὑπάρχει μιὰ λύτρωση ἀπὸ τὸν κόσμο αὐτό, ἓνα μέσο ποὺ βγάζει στὴ γαλήνη καὶ στὴν εὐδαιμονία¹. Καὶ ἡ λύτρωση αὐτὴ εἶναι δυνατὴ γιὰ ὅλο τὸν Κόσμο, χωρὶς καμμιά ἀπολύτως διάκριση κοινωνικῆς θέσης καὶ τάξης καὶ φυλῆς καὶ ἐθνικότητας, καὶ μόνο ὡς καρπὸς τῆς καθαρὰ προσωπικῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς τελειοποίησης τοῦ Ἀνθρώπου, ποὺ μοναδικὸς καὶ ὑπέροχος κοπὸς τῆς ζωῆς του μέσα στὸν Κόσμο εἶναι ἡ ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὴν ἀποτύφλωσή μας γιὰ τὴν ἀληθινὴ φύση μας καὶ καὶ τὴ κατάκτηση καταξιάστερης πνευματικῆς συνείδησης, πὼς τὰ πάντα μέσα στὸν Κόσμο αὐτὸ εἶναι φθαρτά, παροδικὰ καὶ ἐφήμερα (συνεπῶς δὲν αξίζουν νὰ τ' ἀγαπάμε, ν' ἀφοσιωνώμαστε σ' αὐτά, νὰ παιδιανώμαστε καὶ ν' ἀγωνιζώμαστε γι' αὐτά), καὶ πὼς τὸ παγκόσμιο καὶ παναιώνιο Γίγνεσθαι εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς ἀνεξίτητου κοσμικοῦ νόμου, ποὺ μπορούμε νὰ λυτρωθοῦμε ἀπ' αὐτὸν μόνο μὲ τὴ Γνώση καὶ μόνο ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ πάρομε συνείδησή του. Μόνο ἡ Ἀσκήση, ποὺ τείνει νὰ σβύσῃ μέσα μας τὴ

1. Τὴ «θέληση τῆς ζωῆς», κατὰ τὸ SCHOPKRIAUER, τὸ Βούδδα τῆς Ἰνδίας τοῦ 19ου αἰώνα.

2. Ἡ «εὐδαιμονία» στὸ πεσσιμιστικὸ καὶ μηδενιστικὸ νόημα τοῦ Βουδδισμού.

θέληση τῆς Ζωῆς ὡς καὶ κάθε πόθο καὶ κάθε πάθος τῆς Ζωῆς, κάθε ιδέα ποὺ βασίζεται ἀπάνω στὸ άτομο καὶ στὴν ἀτομιστικὴ κι' ἐγωϊστικὴ ἀντίληψη καὶ θεωρία τοῦ Κόσμου, ἐπιτρέπει νὰ ὑψωθοῦμε στὴ λυτρωτικὴ κατανόηση καὶ συνείδηση. Μόνο δταν ὁ Ἄνθρωπος, νικητὴς τοῦ πόθου καὶ τῆς θέλησης τῆς Ζωῆς, κατακτᾷ τὴ συνείδηση, πὼς δὲν εἶναι «αὐτὸς ποὺ κινιέται» μέσα στὸν παγκόσμιον αἰετοποταμὸ τοῦ κοσμικοῦ Γίγνεσθαι καὶ πὼς δὲν ὑπάρχει κανένα «ἐγὼ» μέσα στὸν πραγματικὸ κόσμον, γίνεται «ἅγιος» καὶ πεθαίνοντας πάει στὸν κόσμον τῆς εὐδαιμονίας τῆς Βουδδικῆς «Νιρβάνας».

Στὸ ἀληθινὸ νόημα τοῦ Βουδδισμού ἡ κοσμοθεωρία τῆς Βουδδικῆς «Νιρβάνας» δὲν ἀπέχει καὶ πολὺ ἀπὸ τὴν κοσμοθεωρία τοῦ Βραχμανισμοῦ, τὴν κοσμοθεωρία τοῦ τέλειου καὶ ἀπολύτου σβύσιμου τῆς Ἀτομικότητας, τοῦ προσωπικοῦ Ἐγὼ καὶ τῆς προσωπικῆς ψυχῆς, τοῦ γαλήνιου Μηδενός, τῆς ἀπόλυτης ἀρνησης τοῦ νόμου τοῦ αἰώνιου Γίγνεσθαι, τῆς αἰωνίας ροῆς, μεταβολῆς, δημιουργίας, τοῦ αἰώνιου γυρισμοῦ τῆς Ζωῆς, μὲ ἄλλους λόγους τὴν κοσμοθεωρία τῆς τελείας καὶ ἀπόλυτης ἀρνησης καὶ ἀπονέκρωσης τῆς Ζωῆς.

Ὁ Βουδδιστὴς εἶναι ὁ ὑλιστὴς καὶ ὁ ἀθεϊστὴς, ποὺ δὲν πιστεύει ἀπολύτως σὲ τίποτα καὶ ἀρνιέται τὰ πάντα καὶ ἀπάνω ἀπ' ὅλα τὴ Ζωή, ὁ νικημένος καὶ συντριμμένος, ἐκμηδενισμένος κι' ἐξουθενωμένος στὸν πνευματικὸ καὶ ἠθικὸ ἀγώνα τῆς Ζωῆς, ποὺ σύμφωνα μὲ ἀδυσώπητο ἀτσαλένιο παγκόσμιον καὶ παναιώνιον ψυχολογικὸ νόμον γίνεται ἀρνητὴς τῆς Ζωῆς, πεσσιμιστὴς, μηδενιστὴς. Ὑπέρτατο ἰδανικὸ τοῦ Βουδδισμού εἶναι ἡ Βουδδικὴ «Νιρβάνα». Ἡ Βουδδικὴ Νιρβάνα, στὸ ἀληθινὸ νόημά της, δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο παρὰ ἡ τελεία καὶ ἀπόλυτη ἐκμηδένιση τῆς Ζωῆς, ὁ κόσμος τῆς Ἀνυπαρξίας, τοῦ Θανάτου, τοῦ Μηδενός, τοῦ κράτους τοῦ αἰώνιου Ζόφου. Μὲ ἄλλους λόγους καὶ κυριολεκτικὰ ἡ θεληματικὴ κι' ἐνσυνείδητη πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ ἀπονέκρωση καὶ αὐτοκτονία τοῦ Ἀνθρώπου. Ὁ Ἄνθρωπος ὡς ἓνας ζωντανὸς — νεκρὸς, ἓνα πτώμα, ἓνα ψοφῆμι, ἓνα σαπῆμι, ἓνα σκουληκι, τὸ σκουληκι ὄλων τῶν σκουληκιῶν ὄλης τῆς Γῆς καὶ ὄλου τοῦ Κόσμου. Στ' ἀληθινὰ ὄλος ὁ Κόσμος δὲν ἐγνώρισε ποτὲ ἄλλοτε πιὸ ζοφερὴ καὶ πιὸ ἀποτρόπαιη κοσμοθεωρία στὴν περιοχὴ καὶ στὶς σφαῖρες τῆς Μεταφυσικῆς. Ἴσως μόνο ἡ κοσμοθεωρία τῶν λαῶν τῆς Μεσοποταμίας (σελ. 51) μπορεῖ νὰ παραβληθῇ σὲ ζοφερότητα καὶ ἀπαισιοδοξία μὲ τὴν κοσμοθεωρία τοῦ Βουδδισμού.

Γενικὰ ἡ μεταφυσικὴ κοσμοθεωρία τῆς θρησκείας τοῦ Βουδδισμού, ποὺ ἀπ' αὐτὴ πηγάζει καὶ ἡ Βουδδιστικὴ ἠθικὴ βιοθεωρία, εἶναι παθητικὴ, θηλυκὴ, ἀντιηρωϊκὴ, ἀντιδημιουργικὴ, ἠττοπαθὴς, πεσσιμιστικὴ καὶ μηδενιστικὴ, ἐξουθενωτικὴ τοῦ Ἀνθρώπου ὄντος, ποὺ πιστεύει, πολεμάει, δημιουργεῖ, νικάει, θριαμβεύει, καταφάσκει κι' ἐπιβεβαιώνει, εὐλογεῖ καὶ ἀποθεώνει τὴ Ζωή, τὸν Κόσμον, τὸ Πᾶν, κι' ἐνορᾷ τὰ πάντα ὡς ἔμψυχα κι' ἔμβια καὶ θεῖα ὄντα.

Βρισκόμαστε ἐδῶ στοὺς ἀντίποδες τοῦ ἠρωϊκοῦ, ἀγωνιστῆ καὶ θριαμβευτῆ, στὸν ἀγώνα τοῦ Ἀνθρώπου μέσα στὴν Ἄβυσσον τοῦ Σύμπαντος, καὶ

ἀποθεωτῆ τῆς Ζωῆς, θεοευλογημένου ἁγίου Κόσμου τῆς ἱερῆς Αἰωνίας Ἑλλάδας. Μόνο ἡ ἀντιπαραβολὴ καὶ ἡ σύγκριση τῆς μεταφυσικῆς κοσμοθεωρίας τοῦ Βουδδισμού μὲ τὴ μεταφυσικὴ κοσμοθεωρία τοῦ Ἑλληνικοῦ Κόσμου, ποὺ ἀστράφτει καὶ κατακλύζεται ἀπὸ φῶς, ἀπὸ χαρὰ, ἀπὸ ἐνθουσιασμό, ἀπὸ αἰσιοδοξία, ἀπὸ δημιουργικὸ ὄργασμὸ καὶ βαθειὰ πίστη στὴ Ζωὴ καὶ στὶς αἰώνιες θεικῆς δημιουργικῆς δυνάμεις καὶ ἀξίες τῆς Ζωῆς, ἀπὸ ἠρωϊκὸ πνεῦμα, ἀπὸ τὴ θέληση τῆς Ζωῆς καὶ τῆς νίκης καὶ τῆς λατρείας τῆς Ζωῆς, μπορεῖ νὰ δώσῃ τὴ συγκλονιστικὴ συνείδηση τῆς ἀληθινῆς προσφορᾶς τοῦ αἰωνίου Ἑλληνικοῦ Κόσμου πρὸς ὅλη τὴν Ἀνθρωπότητα γιὰ τὴν ἀποτελεσματικὴ καὶ δημιουργικὴ ἀντιμετώπιση τῆς ζωῆς τοῦ Ἀνθρώπου ὄντος μέσα στὸ Ἄπειρον καὶ τὴν Αἰωνιότητα καὶ τὴ θριαμβευτικὴ νίκη τοῦ ἐναντίον ὅλων τῶν δυνάμεων τοῦ Ζόφου, τοῦ Θανάτου καὶ τοῦ Μηδενός.

3. ΙΑΠΩΝΕΣ. Ἡ πρώτη ἀρχέγονη θρησκεία τῆς Ἰαπωνίας εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Σιντοϊσμοῦ. Ὁ Σιντοϊσμὸς εἶναι ἡ φυσικὴ θρησκεία τῆς λατρείας τῶν φυσικῶν δυνάμεων τοῦ φυσικοῦ Σύμπαντος καὶ προπάντων ἡ θρησκεία τῆς λατρείας τῶν προγόνων, ποὺ ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατό τους ἀποθεώνονται καὶ λατρεύονται ὡς θεοί. Οἱ θεοποιημέναι ψυχές, τὰ πνεύματα τῶν πεθαμένων προγόνων, ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν κοντὰ στοὺς ζωντανούς καὶ συμμετέχουν ἀόρατα στὴν ὑπαρξὴ τους μὲ τὶς ὑπερφυσικῆς δυνάμεις τους ποὺ ἀποχτοῦν περνώντας μὲ τὸ θάνατο ἀπὸ τὸ φυσικὸ στὸν ὑπερφυσικὸ Κόσμο. Τὰ πνεύματα τῶν πεθαμένων προγόνων μεταχειρίζονται τὶς ὑπερφυσικῆς αὐτῆς δυνάμεις τους γιὰ νὰ κάνουν καλὸ στοὺς ἀπογόνους τους μόνο ὅταν αὐτοὶ τοὺς τιμοῦν καὶ τοὺς σέβονται καὶ τοὺς φανερώνουν τὰ αἰσιθήματά τους ἀγάπης, εὐλάβειας καὶ σεβασμοῦ προσφέροντάς τους ὑλικά δῶρα. Ἀντίθετα τὶς ὑπερφυσικῆς δυνάμεις τους τὶς χρησιμοποιοῦν γιὰ νὰ τοὺς κάνουν κακὰ ὅταν τοὺς λησμονοῦν καὶ παραμελοῦν τὰ χρέη τους πρὸς αὐτούς.

Ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ Βουδδισμού στὴν Ἰαπωνία, ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξή του στὶς Ἰνδίες, βγήκε ἡ πίστη, πὼς ἡ ψυχὴ τοῦ πεθαμένου προστατεύει τοὺς ζωντανούς σὲ χρονικὸ διάστημα ἑκατὸ χρόνων πρὶν ἀρχίσῃ μιὰ νέα μετενσάρκωσή του.

Ἐπίσης ὁ Ἰαπωνικὸς Σιντοϊσμὸς ἀπ' ὀρισμένη μορφή τοῦ Βουδδισμού ἐπῆρε τὴν ἰδέα τοῦ «καθαροῦ κόσμου», τοῦ Παραδείσου.

4. ΚΙΝΑ. Οἱ μεταφυσικῆς κοσμοθεωρίαι τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας μοιάζουν πολὺ μὲ τὴν κοσμοθεωρία τοῦ Ἰαπωνικοῦ λαοῦ καὶ φέρνουν καὶ τὴν ἐπίδραση τοῦ Βουδδισμού. Ἀπὸ τὴ σύνθεση τῶν τοπικῶν στοιχείων καὶ τῶν Βουδδιστικῶν θεωριῶν βγήκε ἡ θρησκεία τοῦ Καθολικισμοῦ ἢ Οἰκουμενισμοῦ τῆς Κίνας, μιὰ ἀσύγκριτα τελειότερη καὶ πρὸ ἐξελιγμένη κοσμοθεωρία ἀπὸ τὴν κοσμοθεωρία τῆς θρησκείας τοῦ Ἰαπωνικοῦ Σιντοϊσμοῦ.

Κεντρικὴ θεωρία τοῦ Καθολικισμοῦ τῆς Κίνας εἶναι ἡ θεωρία, πὼς ὁ Οὐρανός, ἡ Γῆ καὶ ὁ Ἀνθρώπος εἶναι οἱ τρεῖς κύριοι κόσμοι τοῦ Σύμ-

παντος. Ὁ μοναδικὸς νόμος, ποὺ ἰσχύει παγκόσμια καὶ κρατάει καὶ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς κόσμους σὲ στενώτατη καὶ σταθερὴ ἀλληλουχία, ἀλληλενέργεια καὶ ἀλληλεπίδραση εἶναι ὁ νόμος τῆς ἁρμονικῆς ὁλότητας τοῦ Σύμπαντος. Τὴν Ὀλότητα τοῦ Κόσμου τὸ εὐστροφώτατο πνεῦμα τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας ἔνορα, ἀνάλογα μὲ τὴν ἱστορικὴ πνευματικὴ ἐξέλιξή του καὶ τὶς πνευματικὲς θεωρίες του σὲ κάθε ἐποχῇ, εἴτε ὡς τὸ Ἀπόλυτο, εἴτε ὡς μιὰ κοσμικὴ ἀρχή, εἴτε ὡς ἓνα θεῖο ὄν, εἴτε γενικώτερα ὡς ἓνα παγκόσμιο δημιουργικὸ νόμο (Ταο). Ὅλες ὁμως αὐτὲς οἱ θεωρίες γιὰ τὴν Ὀλότητα τοῦ Σύμπαντος μεταφράζονται στὴ σφαῖρα τῆς ἠθικῆς μόνο σὲ μιὰ καὶ τὴν αὐτὴ ἠθικὴ ἐντολή. Οὐσία τῆς ἠθικῆς πράξης εἶναι ὁ καθορισμὸς τῶν ἀναρίθμητων ἁρμονιῶν τοῦ Κόσμου, κατὰ τρόπο ὥστε τὸ κοινωνικὸ ἄτομο νὰ ἦναι δυνατὸ νὰ ζῇ σὲ τελεία συμφωνία μὲ τὶς κοσμικὲς ἁρμονίες χωρὶς νὰ τὶς διαταράξῃ καὶ στὸ ἐλάχιστο.

Καὶ οἱ δύο μεγάλες θρησκείες τῆς Κίνας, ὁ Ταοϊσμὸς καὶ ὁ Κονφουκιανισμὸς, στὸ βάθος δὲν εἶναι παρὰ δύο διαφορετικὲς ἐρμηνεῖες τῆς βασικῆς αὐτῆς ἀρχῆς.

Ὁ Ταοϊσμὸς πρεσβεύει, πὼς ὁ καλύτερος τρόπος καὶ τὸ καλύτερο μέσο γιὰ τὴ διαφύλαξη τῆς οἰκογενειακῆς, τῆς ἐθνικῆς καὶ τῆς κοσμικῆς τάξης καὶ ἁρμονίας εἶναι νὰ μὴν παρεμποδίζεται καθόλου ἡ ἐνέργεια τοῦ Τάο, τῆς πρώτης ἀρχῆς καὶ αἰτίας τοῦ Σύμπαντος. Ἡ μεταφυσικὴ αὐτὴ κοσμοθεωρία κηρύσσει τὸ γυρισμὸ τοῦ Ἄνθρώπου στὴ φυσικὴ καὶ πηγαία ἀπλότητα, στὴν παθητικότητα καὶ μὴ δραστηριότητα ἢ ἐνεργητικότητα, στὸ ἀπόλυτο σβύσιμο τῆς Ἀτομικότητος καὶ στὸν τέλειο βυθισμὸ, μὲ τὴν καθαρὴ θεωρία, μέσα στὸ Αἰώνιο.

Βλέπουμε ἐδῶ, πὼς ἡ μεταφυσικὴ κοσμοθεωρία τῆς θρησκείας τοῦ Καθολικισμοῦ τῆς Κίνας συναντιέται καὶ στὸ βάθος ταυτίζεται ἀπόλυτα μὲ τὴν μεταφυσικὴ τοῦ Ἰνδουϊσμοῦ καὶ τοῦ Κονφουκιανισμοῦ. Ἡ μεταφυσικὴ ὕλων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Νοτιοανατολικῆς Ἀσίας, καὶ τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἰαπωνίας καὶ τῆς Κίνας, βγαίνει ἀπὸ τὴν ἴδια πραγματικότητα, τὴν πραγματικότητα τῆς ἀρνήσεως τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ ἀπολύτου Μηδενισμοῦ, καρπῶν τοῦ κράτους τοῦ Ζόφου τοῦ Ἀσιατικοῦ πολιτικοῦ Ἀπολυταρχισμοῦ καὶ τῆς ἀνυπαρξίας ἐλεύθερης ζωῆς.

Ὁ Κονφουκιανισμὸς τῆς Κίνας (τέλος τοῦ 6ου π.Χ. αἰώνα) εἶναι ἓνα εἶδος Μεταρρύθμισης τοῦ Ταοϊσμοῦ μὲ τὴν ἡσυχαστικὴ του τάση καὶ διδασκαλία. Μὲ θετικιστικώτατο πνεῦμα ὁ Κονφουκιανισμὸς ἐπιβάλλει ἓνα σύνολο ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν κανόνων, ποὺ ἔχουν ὡς σκοπὸ νὰ καθοδηγήσουν τὸ κοινωνικὸ ἄτομο γιὰ νὰ ἐκτελή, μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἀρχῆς τῆς κοσμικῆς τάξης καὶ ἁρμονίας, τὸ ἠθικὸ χρέος του ποὺ τοῦ ἐπιβάλλει ἡ τάξη αὐτή. Ὁ βαθύτερος σκοπὸς τοῦ Κονφουκιανισμοῦ εἶναι ἡ διαφύλαξη τῆς κοσμικῆς ἁρμονίας καὶ τῶν προγονικῶν παραδόσεων.

Πλάϊ στὰ ἐξελιγμένα αὐτὰ συστήματα κοσμοερμηνείας ἡ Σκέψη τῶν λαϊκῶν στρωμάτων τῆς Κίνας ἐμπνέεται ἀπὸ ἐμπυριστικὲς (ἀνιμιστικὲς) θεωρίες, συγκεκριμένως μὲ τὶς θεωρίες τοῦ Ἰαπωνικοῦ Ἐμπυρισμοῦ (Amimism) καὶ πιστεύει, πὼς ὁλος ὁ Κόσμος εἶναι γεμάτος ἀπὸ πνεύματα, ἀπὸ

θεούς, ἀπὸ δαίμονες καὶ ἀπὸ περισσότερο ἢ λιγώτερο θεοποιημένες κοσμικὲς δυνάμεις ποὺ μποροῦν νὰ φέρουν εὐτυχία ἢ δυστυχία στοὺς ἀνθρώπους καὶ πρέπει νὰ ἐξευμενίζονται καὶ νὰ ἐξουδετερώνονται μὲ ὁρισμένα κατάλληλα μάγια. Ἀνάμεσα στὸν κόσμον τῶν ὄντων αὐτῶν τὸ σπουδαιότερο ρόλο παίζουν οἱ ψυχὲς τῶν πεθαμένων. Καὶ εἶναι γνωστό, πῶς ἡ λατρεία τῶν προγόνων εἶναι ἕνας σπουδαιότατος παράγοντας τῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας, ὅπως καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἰαπωνίας.

Στὸ βάλος ὁ ἀνθρώπος τῆς Κίνας τὴν «ψυχὴν» δὲν τὴν νοιώθει καθόλου ὡς «οὐσία καθαρὰ πνευματικὴ ἀντίθετη πρὸς τὸ σῶμα καὶ τὸ σύνολο τῶν ὑλικῶν ὄντων», ἀλλὰ τὴ φαντάζεται περισσότερο ὡς ἕνα ὑγρὸ μισοἰώλο καὶ οὐράνιο καὶ μισοῦλικὸ καὶ γήϊνο. Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Ἀνθρώπου τὰ δύο αὐτὰ στοιχεῖα χωρίζονται καὶ τὸ καίλινα ξαναγυρίζει στὴν πρώτη πηγὴ του. Καθεμιὰ ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς οὐσίες, ποὺ συνθέτουν τὴν ψυχὴν, μπορεῖ νὰ ἐπιζήσῃ ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο ὁρισμένο χρονικὸ διάστημα καὶ μάλιστα παρὰ πολὺ μὲγάλο διάστημα τὸ αἶψο στοιχεῖο, ἂν ἀποχτήσῃ μιὰ ὑψηλὴ πνευματικὴ δύναμη στὸ διάστημα τῆς ἐπίγειας ζωῆς ἢ καλύτερα ἂν ὁ πεθαμένος εἶχε ἀνώτερες ἀρετὲς καὶ μὲ τὶς ἀρετὲς του αὐτὲς εἶχε κατακτήσῃ τὴ δόξα καὶ εἶχε ἀποχτήσῃ σημαντικὴ θέσιν μέσα στὴν ἀνθρώπινη Κοινωνία.

Ὁ λαὸς τῆς Κίνας ἀπάνω στὸ ζήτημα τοῦ Ὑπερέραν πιστεύει, ἀπ' τὸ ἕνα μέρος πῶς οἱ πεθαμένοι εἶναι περισσότερο ἢ λιγώτερο δαιμόνια καὶ πνεύματα (προπάντων ἂν πέθαναν ἀπὸ ἀτύχημα ἢ αὐτοκτόνησαν) ποὺ κατοικοῦν σ' ἕναν ἄλλο κόσμον κάτω ἀπὸ τὴ Γῆ ποὺ τὸν φιλᾷ ἐν' ἀνθρωποφαγικὸν τέρας, ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος πῶς οἱ πρόγονοι εἶναι πνεύματα ποὺ κηδεμονεύουν καὶ προστατεύουν ὄσους ζοῦν κι' ἐξακολουθοῦν νὰ συμμετέχουν στὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ τους, ὅταν τοὺς ἀγαποῦν καὶ τοὺς σέβονται καὶ τοὺς τιμοῦν καὶ τοὺς φανερώνουν τὰ αἰσθητήματά τους προσφέροντάς τους διάφορα ὑλικά δῶρα. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμα ποὺ ἀρνιῶνται τὴν ἐπιβίωση τῆς ψυχῆς ὕστερ' ἀπὸ τὸ θάνατο, ὅπως οἱ μαθητὲς τοῦ Κονφουκίου, συμμορφώνονται τελείως πρὸς ὅσα ἐπιβάλλει ἡ λαϊκὴ πίστις κι' ἐκτελοῦν τὰ χρέη τους πρὸς τοὺς πεθαμένους σὰ νὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν στὴν πραγματικότητά καὶ νὰ ἦναι στ' ἀληθινὰ παρόντες στὴ ζωὴ. Μοναδικὸς σκοπὸς ποὺ τοὺς ἐμπνέει εἶναι ἡ πιστὴ διαφύλαξις καὶ τήρησις τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων τῆς λατρείας τῶν νεκρῶν καὶ τῆς ἐνότητος ὅλων τῶν γενεῶν.

Οἱ ἰδέες τῆς τιμωρίας τῶν κακῶν ἀνθρώπων σὲ μιὰ κόλαση πέρα ἀπὸ τὸν τάφο ἢ τῆς ἠθικῆς ἀνταμοιβῆς τῶν ἀγαθῶν σ' ἕναν ἄλλο οὐράνιο κόσμον, στὸν Παράδεισον, εἶναι ὀλωσδιόλου ξένες πρὸς τὴ νοοτροπία τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας. Ἀργότερα ὁμοίως μὲ τὴν ἐπίδραση τοῦ Βουδδισμού εἶδαν τὸ φῶς τοῦ Κόσμου καὶ στὴν Κίνα οἱ ἰδέες αὐτές.

Γενικὰ ἡ γνήσια ψυχὴ τῆς Κίνας εἶναι θετικιστικὴ, ἀγνωστικιστικὴ καὶ σκεπτικιστικὴ. Ἡ τελευταία λέξις τῶν θεωριῶν τοῦ λαοῦ τῆς Κίνας, ἀναφορικὰ μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ Ὑπερέραν καὶ τῆς Ἀθανασίας, εἶναι ὁ λόγος τοῦ Κονφουκίου: «Ὅταν δὲν ξέρουμε τ' εἶναι ἡ Ζωὴ, πῶς μποροῦμε νὰ ξέρουμε τ' εἶναι ὁ Θάνατος;»